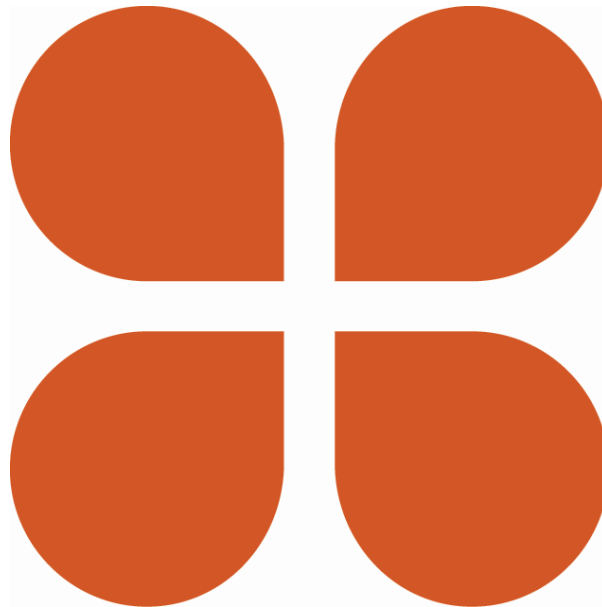


Runrapport från Riksantikvarieämbetet

Rengöring, granskning och uppmålning av runinskrifter i Östergötland 2011



Riksantikvarieämbetet 2011

Box 1114

621 22 Visby

www.raa.se

riksant@raa.se

Datum 2011-10-10

Dnr 322-4238-2011

Avdelning

Förvaltningsavdelningen

Enhet Kulturvårdsstöd

Författare Thorgunn

Snædal

Rengöring, granskning och uppmålning av runinskrifter i Östergötland 2011

Under fältsäsongen granskades, rengjordes och uppmålades följande runstenar och runristningar i Östergötland län. Åtgärderna resulterade i följande kommentarer och förslag till vidare insatser.

Ög 29 och Ög 30, fornl. 11:1-2, Skjorstad, Tåby socken

Runstenarna står i en bergssluttning nära vägskalet mot Tåby kyrka. De rengjordes och uppmålades 1978 och målningen påbättrades 1996. De är nu i stort behov av rengöring och uppmålning samt en skylt.

Ög 43, fornl. 62, Ingelstad, Östra Eneby sn.

Denna märkliga ristning finns på en bergknalle i industriområdet Ingelstad, ett 50-tal meter norr om resterna av grunden till Ingelstads numera rivna mangårdsbyggnad. Ristningen är relativt tydlig utom strålarna runt solen, de är ganska utvittrade och det är lite osäkert om strålkranen består av 9 eller 10 streck.

Ög 64 och Ög 66, fornl. 3, Bjälbo kyrka

Båda stenarna är uppmålade år 2000 och är i gott skick ännu. Ög 64 saknar tyvärr fortfarande en skylt.

Ög 77, fornl. 15, Hovgården, Hovs sn

Runstenen står under ett skyddstak i trädgården till Hovgården. Den är i gott skick men saknar tyvärr skylt.

Ög 94 och Nf 74 fornl. 78:1-2, Harstads ödekyrkogård

De båda stenarna står på ödekyrkogården i utkanten av samhället Väderstad. Uppmålningen från 1971(?) var helt utplånad och de var i stort behov av upprustning. Tyvärr saknar de en skylt.

Ög 96, fornl. 5, Karleby, Väderstads socken

Stenen, som inte tycks ha upprustats sedan 1971, står i trädgården till Karleby säteri. Ganska mycket färg finns kvar i ristningslinjerna, men stenen är ändå i behov av rengöring, ny uppmålning och inte minst en skylt. Gårdsägarna är positiva till dessa insatser trots det privata läget.

Ög 99, fornl. 9, Hov, Mogata socken

Denna runsten, som troligen varken har rengjorts eller uppmålats sedan 1940-talet, rengjordes och restaurerades 2010 och uppmålades äntligen i juli 2011. Den står vackert på ett vårdat gravfält med utsikt över Slätbaken. Stenen måste också förses med en skylt.

I samband med uppmålningen i gjordes några iakttagelser om ristningen.

Inskrift:

kiꝛmuṭr · auk : anuṭr · þiꝛ ristu : stjn : þisa : ifṭr : suta : faur : sin : biarki :
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50
kuþ saul : has
55 60

"Germund och Anund de reste denna sten efter Sote, sin fader. Frälse Gud hans själ."

Till läsningen: Övre delen av huvudstaven och nedre delen av höger bistav i runa 4 **m** är i stort sett bort i en skada. Runa 26 **i** är troligen inte stungen. I 36 **s** är basen bortvittrad. I runorna 49 **a** och 50 **r** är huvudstavarnas nedre del borta i en vittringsskada.

Ög Nf. 50, fragment i Stegeborgs kyrkoruin, Skällviks socken

Fragmentet står invid den norra ingången till ruinen, invid den plats i muren där den hittades 1950. Ruinen är välbesökt och därför bör fragmentet förses med en skylt även om inskriften endast består av orden "...*denna (sten) efter...*".

Ög 105, 106 Kärna kyrka

Uppmålningen av Ög 105 från 1982(?) är ganska välbevarad och förbättrades endast ställvis. Däremot var all målarfärg borta från Ög 106 som uppmålades så sent som 2000. Ög 105 är fint skyltad medan Ög 106 saknar skylt.

Ög 134 och 135, fornl. 3:1-2, Gärdslösa (Enängen) Kumla socken

De båda runstenarna står närmast sida vid sida i en vägkant, nästan i diket, strax söder om landsvägen Karleby – Kumla kyrka. De rengjordes och uppmålades så sent som 2003 men är redan kraftigt överlavade, vilket med all säkerhet beror den numera olämpliga platsen. En ny placering av dem borde övervägas. En metallskylt av äldre typ står mellan stenarna.

Nf 1948?, fornl. 4:1, Appuna kyrka

Stenen som granskades och uppmålades 1981, står på kyrkogården i hörnet mellan kyrkans tornrum och västra gavel. Eftersom ristningsytan är rätt kraftigt övervuxen bör stenen rengöras och uppmålas och helst även skyltas.

Ög 145 och Ög 146, fornl. 5:1-2, Dagsbergs kyrka

Stenarna står nära varandra, Ög 145 ovanpå västra kyrkogårdsmuren och Ög 146 på gräsplanen strax utanför muren. Ög 146 har varit en riktig bjässe och är vackert tillhuggen även om inskriften är ganska enkelt utformad. De ser ut att vara uppmålade för 15-20 år sedan, men är nu ganska överlavade. De båda inskrifterna bör rengöras och uppmålas igen och framför allt skyltas.

Ög 147, Ög 148, Ög. 149, Ög 150 och Ög 151, fornl. 26:1-5, Furingstads kyrka

Samtliga runstenar uppmålades 1978 och vissa av dem möjligen även 1991, men samtliga är nu i behov av ny upprustning. De är alla skyltade med små "hemgjorda" skyltar.

Ög 147 är kraftigt bevuxen med gula lavar, stenens nedre del har en del flagringsskador som av äldre fotografier att döma ser ut att ha förvärrats sedan 1970-talet.

Ög 148 så kraftigt överlavad att den knappast kan ha blivit rengjord sedan 1978. Inskriften är mycket svår att följa.

Ög 149, som består av två fragment och ett betongfundament är nu i mycket dåligt skick. Lagningarna börjar ge sig och stenen måste nog tas isär och fogas om.

Ög 150, som är fastsatt på en berghäll väster om kyrkogården, är kraftigt övervuxen framför allt i toppen.

Ög 151 står knappt 30 meter nordväst om kyrkans västra ingång, även den är i behov av upprustning.

Ög 153 och 154, fornl. 32:1-2, Styrstads kyrka

Ög 153 står i nordvästra delen av kyrkogården invid ett bergsparti, den uppmålades 1984 och är nu i stort behov av ny rengöring och uppmålning. Ög 154, av vilken endast ett fragment återstår, ser ut att ha blivit uppmålad någon gång på 1990-talet och är i bättre skick. Båda stenarna bör dock rengöras och uppmålas. Skyltarna av äldre metalltyp är fullt läsliga.

Ög 155, fornl. 39, Bjällbrunna, Styrstads sn

Stenen står på ett gravfält vid torpet Sylten. Rakt framför den står en mycket stor skylt som försvårar framkomligheten till stenen och gör den svår att fotografera! Stenen som rengjordes i maj och uppmålades i juli, är i mycket gott skick och inskriften sällsynt välbevarad.

Ög 156, Ög 157, Ög Nf 1955, fornl. 25:1-3, Tingstads kyrka

Alla tre stenarna står på kyrkogården öster om kyrkan och strax väster om kyrkogårdsmuren. Stenarna är troligen rengjorda och uppmålade för omkring 20 år sedan, men de är nu i behov av upprustning, dessutom bör de skyltas.

Ög 171, 172, fornl. 68:1-2, Skärkinds gamla kyrka

Stenarna står fint i en lugn men något igenvuxen miljö på kyrkogården. De är nu rengjorda och nyuppmålade och är dessutom fint skyltade med metallskyltar av yngre typ.

Ög 184 och Ög 185? (nf 48), fornl. 19:1-2, Sjögestads kyrka



De båda stenarna står på en gräsplan vid kyrkogården, de har troligen inte uppmålats sedan 1978. Ög 185, som återfanns 1948, är helt överlavad medan inskriften på Ög 184 är stort sett läsbar. De är skyltade med metallskyltar av äldre typ. Båda bör rengöras och uppmålas.

Ög 190, fornl. 4, Nybble, Vikingstads socken

Runstenen står i en hage nära Smedstorp, några meter söder om landsvägen. Den rengjordes och uppmålades år 2000, men är redan ganska överlavad i toppen. Skyltad med en metallskylt av yngre typ.

Ög 202 och Ög 203 Veta kyrka

De båda stenarna som tidigare stod i en trädgård vid landsvägen genom Gottlösa flyttades 2007 till kyrka. Tyvärr hamnade en del av ristningen på Ög 203 under markytan när den restes på sin nya plats, den bör därför höjas så att uppmålningen kan kompletteras. Även om det endast är 4 år sedan stenen rengjordes är den redan något lavbevuxen i toppen.

Ög 217, fornl. 12, Oppeby, Sunds sn.

Stenen är rengjord och kommer att uppmålas 2012.

De föreslagna åtgärderna kommer att genomföras i samråd med Mattias Schönbeck vid länsstyrelsen i Östergötlands län.

Stockholm den 18 oktober 2011

Thorgunn Snædal

Kopia till:

Länsstyrelsen i Östergötlands län